

Dosarul nr.2ra-909/22
2-21121703-01-2ra-30062022

Prima instanță - Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud.: V. Sanduța)
Instanța de Apel - Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Malîi, D. Dulghieru, V. Cotorobai)

ÎN C H E I E R E

14 septembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al
Curtii Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Mariana Pitic
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de către Guțu Ion, reprezentat de avocatul Savva Alexandru și de către Ministerul Justiției,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Guțu Ion împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală privind repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile organului de urmărire penală și procuraturi,

împotriva deciziei Curtii de Apel Chișinău din 07 aprilie 2022, prin care s-a respins apelul declarat de Guțu Ion și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 02 decembrie 2021,

c o n s t a t ă :

La 15 august 2021, Guțu Ion a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală, solicitând încasarea din contul statului a prejudiciului moral în mărime de 300 000 lei, cauzat prin atragerea ilegală la răspundere penală a lui Guțu Ion și a cheltuielilor de judecată în mărime de 4000 lei.

În motivarea acțiunii a indicat, că prin ordonanța din 22 octombrie 2019 a fost recunoscut în calitate de bănuît în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190, alin. (5) Cod penal în cadrul cauzei penale nr. 2019011628.

În perioada de timp 22 octombrie 2019 – 10 martie 2020, Guțu Ion în cadrul cauzei penale nr. 2019011628, a fost urmărit penal, fiindu-i încredințată săvârșirea unei infracțiuni deosebit de grave.

La 18 decembrie 2019, au fost efectuate percheziții la domiciliul lui Guțu Ion.

Prin ordonanța Procurorului General, în rezultatul controlului ierarhic din 10 martie 2020 a fost dispusă scoaterea lui Guțu Ion de sub urmărire penală, clasarea cauzei penale, pe motivul lipsei în acțiunile sale a elementelor infracțiunii.

Reclamantul a susținut că urmare a acțiunilor organelor de drept a avut de suferit mult, ceea ce i-a influențat sănătatea psihologică prin stres, nervozitate, bulversarea interioară și neliniștea, anxietate cauzată de incertitudinea creată de

organele de drept, suferințe psihice, nervi, griji, afectare sufletească și spirituală, oboseală, dificultăți, demoralizare, descurajare, limitarea de a se bucura de plăcerea vieții, de satisfacții spirituale și materiale, disconfort psihologic, dificultatea în depășirea obstacolelor impuse din cauza ignorării intenționate de reprezentanții organelor de drept a legislației în vigoare.

Astfel, ținând cont de suferințele provocate reclamantul a indicat că suma de 300000 lei este o sumă echitabilă pentru prejudiciul moral.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 2 decembrie 2021, acțiunea depusă de Guțu Ion, a fost admisă parțial.

S-a încasat de la Ministerul Justiției în beneficiul lui Ion Guțu prejudiciul moral în sumă de 10000 lei și a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 4000 lei.

În rest, pretențiile reclamantului s-au respins, ca fiind neîntemeiate.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 06 decembrie 2021, Guțu Ion reprezentat de avocatul Savva Alexandru a declarat apel, solicitând casarea hotărârii în partea pretențiilor respinse și emiterea unei noi hotărâri privind admiterea integrală a acțiunii.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 07 aprilie 2022, s-a respins apelul declarat de Guțu Ion reprezentat de avocatul Savva Alexandru.

S-a admis apelul declarat de Ministerul Justiției, s-a casat hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 02 decembrie 2021 și s-a pronunțat o nouă hotărâre prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Guțu Ion.

S-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministrului Justiției în beneficiul lui Guțu Ion prejudiciul moral în sumă de 10000 (zece mii) lei, cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală.

S-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministrului Justiției în beneficiul lui Guțu Ion cheltuielile de asistență juridică în sumă de 4000 (patru mii) lei. În rest, pretențiile reclamantului Guțu Ion s-au respins, ca fiind neîntemeiate.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că orice acțiunile înaintate în baza Legii nr. 1545/1998, sunt împotriva Statului Republica Moldova, iar Ministerul Justiției este doar reprezentant al Statului pe aceste categorii de cauze, prin efectul legii speciale (art. 5 alin. (1) din Legea nr. 1545/1998) și nu poate răspunde pecuniar, prin propriul buget, pentru pretinsele acțiuni ilicite ale organelor de urmărire penale, procuraturii și ale instanțelor judecătorești, formulate în ordinea Legii nr. 1545/1998.

Instanța de apel a conchis că tragerea ilegală la răspundere penală a lui Guțu Ion și scoaterea de sub urmărire penală a acestuia, cu clasarea cauzei penale, din motiv că fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii, îi dă dreptul lui Guțu Ion de a solicita de la stat, prin prisma Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, repararea prejudiciului cauzat.

La acordarea despăgubirii prejudiciului moral instanța de apel a ținut cont de prevederile art. 11 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Instanța de apel a considerat necesar de a încasa din contul bugetului de stat în beneficiul lui Guțu Ion, o despăgubire bănească în mărime de 10000 de lei, care este

una rezonabilă și echitabilă, fiind o despăgubire utilă și suficientă, compensatoare pagubelor de ordin moral cauzat persoanei vizate, această despăgubire fiind corespunzătoare și criteriilor de despăgubire stabilite de CtEDO prin jurisprudența sa, iar cuantumul prejudiciului moral pretins de către Guțu Ion în mărime de 300000 de lei este vădit disproporțional și excesiv în raport cu criteriile stabilite și principiul general al echității.

La 06 iunie 2022, Guțu Ion, reprezentat de avocatul Savva Alexandru a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 07 aprilie 2022 solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanței, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivare a invocat că suma acordată cu titlu de prejudiciu moral este minoră, în raport cu suferințele suportate.

Astfel, ținând cont de principiile compensării echitabile și rezonabile suma de 300 000 lei este în măsură de atenua suferințele psihice cauzate de organul de urmărire penală.

Mărimea prejudiciului acordat trebuie să depinsă de seriozitatea violării Convenției și efectul acesteia asupra reclamantului, respectiv, suma de 10 000 lei acordată cu titlu de prejudiciu moral nu este una rezonabilă.

Instanța de apel și fond examinând cauza nu au stabilit toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei, încălcând normele de drept material și procedural.

Ca temei de drept a recursului, recurentul a invocat prevederile art.432 alin.(2) lit. c) din Codul de procedură civilă.

La 22 iulie 2022, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 07 aprilie 2022 solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanței, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivare a indicat că soluția instanțelor ierarhic inferioare este neîntemeiată.

Instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe eronat a interpretat prevederile Legii nr.1545.

Pentru aplicabilitatea dispozițiilor Legii nr.1545, în fiecare caz în care se pretinde încasarea despăgubirilor materiale și morale cauzate prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, urmează să existe și să fie întrunite cumulativ atât circumstanțele prevăzute de art.3 al Legii nr.1545 prejudiciului material și moral reparabil, cât și circumstanțele prevăzute de art.6 al Legii nr.1545, ceea ce la caz, nu s-a constatat.

Instanța de apel eronat a interpretat prevederile art.3 al Legii nr.1545, concluzionând că recunoașterea lui Guțu Ion în calitate de învinuit, cu scoaterea ulterioară a acestuia de sub urmărire penală, echivalează cu tragerea ilegală la răspundere penală.

Instanțele investite cu judecarea fondului urmau să indice expres care act ilicit justifică răspunderea statului.

La materialele dosarului nu există nici un act procedural definitiv și irevocabil emis de judecătorul de instrucție prin care acțiunile organului de urmărire penală să fi fost declarate ilegale.

Recurentul a indicat că, în mod nejustificat și neîntemeiat instanța de apel a dispus acordarea prejudiciului moral în cuantum de 10000 de lei. La stabilirea

cuantumului despăgubirii acordate cu titlu de prejudiciu moral instanța a aplicat eronat normele dreptului material, enumerând în mod formalist criteriile legale în funcție de care acesta a fost fixat, fără a argumenta raportat la circumstanțele speței incidența criteriilor respective.

Recurentul a susținut că în privința reclamantului nu au fost aplicate măsuri coercitive, fiind doar recunoscut în calitate de bănuț și ulterior învinuit, nefiind îngrădit în careva drepturi.

Acordând suma de 10 000 lei cu titlu de prejudiciu moral instanțele nu au motivat efectiv hotărârea în partea prejudiciului moral, stabilind în mod eronat cuantumul acestor pretenții. Respectiv, suma acordată cu titlu de prejudiciu moral este disproporțională raportat la circumstanțele speței.

Recurentul consideră neîntemeiată soluția instanțelor ierarhic inferioare și în partea încasării sumei de 4000 lei cu titlu de cheltuieli de judecată, fiind încasate nejustificat și într-un quantum nerezonabil.

Ca temei de drept a recursului, recurentul a invocat prevederile art.432 alin.(2) lit. c) din Codul de procedură civilă.

La 08 august 2022, Ministerul Justiției a mai depus un recurs cu aceleași argumentele similar celui depus la 22 iulie 2022.

La 12 septembrie 2022, Guțu Ion, reprezentat de avocatul Savva Alexandru, a depus considerații, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe în partea în care au fost respinse pretențiile, cu emiterea în această parte a unei noi hotărâri, prin care să fie dispusă admiterea integrală a cererii de chemare în judecată.

În motivare, a reiterat că la stabilirea mărimii prejudiciului moral, instanțele urmează să țină cont de faptul că acesta trebuie să fie corespunzător și criteriilor de despăgubire stabilite de Curtea Europeană a Drepturilor Omului prin jurisprudența sa constantă.

Astfel, a invocat că, prejudiciul moral stabilit prin hotărârea primei instanțe și menținut de instanța de apel, este vădit disproporțional cu sumele acordate atât de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, cât și de instanțele naționale în cauze similare.

Or, stabilirea unei compensații cu titlu de prejudiciu sub limita stabilită poate, prin sine constitui o încălcare a dreptului la un proces echitabil și prin urmare, poate genera o nouă plângere.

Cu referire la termenul de depunere a recursurilor, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 07 aprilie 2022.

Conform art.434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Guțu Ion a depus cererea de recurs la 06 iunie 2022, respectiv, în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

Ministerul Justiției a depus recurs la 22 iulie 2022, invocând că decizia motivată a recepționat-o la 08 iunie 2022, deci, în termen.

În conformitate cu art.439 alin. (2) și (3) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii

acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

La 30 iunie 2022, Curtea Supremă de Justiție a comunicat intimatului recursul de pus de Guțu Ion, informând despre necesitatea depunerii referinței în termen de o lună de la data primirii scrisorii, fiind recepționat la 06 iulie 2022, potrivit avizului de recepție de la fila dosarului 156.

La 25 iulie 2022, Curtea Supremă de Justiție a comunicat intimatului recursul depus de Ministerul Justiției, informând despre necesitatea depunerii referinței în termen de o lună de la data primirii scrisorii.

Examinând temeiurile recursului completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererile de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurenților cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Colegiul reține că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursurile declarate nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acest este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages

Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

Potrivit art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursurile declarate de Guțu Ion, reprezentat de avocatul Savva Alexandru, și de către Ministerul Justiției nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și drept urmare, sunt inadmisibile.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se declară inadmisibile recursurile înaintate de Guțu Ion, reprezentat de avocatul Savva Alexandru și de către Ministerul Justiției.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari

Mariana Pitic

Victor Burduh